

Rode snotbellekes

Het jaar loopt ten einde. Hier en daar zijn de takken met de groene glanzende naalden nog versierd met rode bolletjes. Na de Kerst ligt er geen bergje naalden onder de struiken, de taxus houdt ze liever vast. De rode 'versiering' is hij wel bijna kwijt.

Veel huizen zijn met fijnsparren gezellig ingericht. Een taxus zou wat uiterlijk betreft ook te gebruiken zijn, maar op de kerstmarkt vind je hem niet. Dat ligt niet aan zijn schoonheid, maar doordat hij zo langzaam groeit. Na het kappen duurt het veel te lang voordat je weer een flink uitgegroeide kerstbomenplantage hebt.

Ook door zijn giftigheid is hij niet zo geliefd. Bijna alles aan de plant is giftig. Knabbel je aan de takken en de bladeren dan ga je binnen twee uur braken, krijg je diarree en word je duizelig. Ook dieren zijn erg gevoelig voor het gif taxine uit de plant. Als een paard een pond naalden opeet, valt hij na vijf minuten dood neer. Als afscheiding tussen weides moet je dus zeker geen taxus zetten. Ondanks dit alles wordt hij toch al lange tijd als sierplant in parken en tuinen geplant. Je kunt er gemakkelijk hagen van maken en er mooie vormen van snoeien. Ook op kerkhoven zie je ze vaak. Ze zouden het eeuwige leven symboliseren; ze kunnen wel 2000 jaar oud worden.

De taxus is een naaldboom die van maart tot mei bloeit. Hij maakt aparte mannelijke bloemen met stuifmeel en vrouwelijke bloemen die maar één millimeter groot zijn. Deze bloemen zitten gescheiden op een helemaal mannelijke of vrouwelijke taxusplant. De rijpe zaden met rode vlezige omhulsels zien er een beetje uit als een gevulde olijf: de olijf is de besachtige buitenkant en de vulling is het zaadje dat er middenin zit. De vruchten worden ook snotbellekes genoemd, omdat de rode huls gevuld is met een slijmerig goedje. Dat 'vruchtvlees' is ook het enige aan de plant dat niet giftig is.

Snotbellekes aan de taxustakken (foto Henk Kuiper)

Stadsnatuurkenner Henk Kuiper, die we helaas al weer een paar jaar moeten missen, wist heel goed wat je in de natuur kon eten. Hij stopte regelmatig taxusbessen in zijn mond. Daar zabbelde hij de zoetige - en niet giftige - buitenkant van af en spuugde de overgebleven pit uit. Omstanders keken dan verbaasd naar dit gevaarlijk eetgedrag, maar Henk genoot en bleef er erg rustig onder. Na het doorslikken zou het gif uit de pit vrijkomen, omdat wij de beschermende zaadhuid van de pit in onze darmen verteren. Vogels worden niet ziek van die bessen; zij poepen de pit meestal weer snel uit. Zij maken ook gebruik van de wintergroene taxus om in te broeden of te slapen.

De taxus heeft in onze tuinen vaak de plek van de buxus ingekomen. Je snoeit hem ook eenvoudig in de gewenste vorm. Zowel in een tuin aan de Gasthuisring als in de oude tuin van de Harmonie aan de Stationsstraat is een paar jaar geleden een oude, grote, dikke taxus gesnoeid. Als je de herstelde bomen nu bekijkt, dan moeten ze toch wel een enorme herstel- en levenskracht hebben.

Is je taxus toe aan een snoeibeurt, denk dan eens aan 'Taxus voor hoop'. Deze organisatie is blij met gesnoeide taxustoppen. De stoffen die ze daaruit halen, remmen de deling van kankercellen en daardoor worden ze gecontroleerd gebruikt bij chemotherapie.

De laatste taxusbessen zijn nog net te vinden. De struik maakt zich weer op voor het nieuwe bloeiseizoen. Wij kijken nu ook vooruit naar het nieuwe jaar. Met een traditionele boog van taxushout kun je het beste je pijlen richten op de mooiste voornemens voor 2019. Fijne feestdagen

Rob Vereijken
december 2018